kingime oma võimutäiuse põhjal meie Tartu akadeemiale ja tema liikmeile — nii õpetajaile kui õpilasile needsamad privileegiumid ja vabadused, mida meie Upsala akadeemia naudib." Sellega saavutas Academia Gustaviana oma jurisdiktsiooni, professorite valimise õiguse ja teised Upsala ülikoolile omased autonoomse õppeasutise õigused. Vahemeheks kuninga ja ülikooli vahel olid kuninga poolt nimetatavad kantsler ja prokantsler. Ülikooli sisemine valitsemine allus professorite kolleegiumile, kelle eesotsas seisid kantsleri poolt ametisse kinnitatavad rektor ja prorektor, kuna õppetegevusse puutuvad eriküsimused lahendati fakulteetides iseseisvalt. Iga semestri peale kindlaks määratava õppekava kinnitas kantsler. Ülikool koostus neljast fakulteedist. Teoloogiafakulteet omas neli professorit; viimaseil oli ära keelatud anduda sholastilistele disputatsioonidele, milledest olevat omal ajal tekkinud „paavstide silmapimestus ja vastikud teod". Õigusteaduskonnas oli ette nähtud kaks professorit, samuti ka arstiteaduskonnas, kus teine professor anatoomia kõrval ka botaanikat pidi õpetama. Sellevastu koostus filosoofiafakulteet tervelt 11 professorist, kellest kaks matemaatikat, teised — politikat, eetikat, ajalugu, klassilist filoloogiat, idamaade ja kreeka keelt, kõnekunsti, loogikat ja poeetikat õpetasid. Ülikooli jurisdiktsioonile allusid nii professorid kui ka üliõpilased, kusjuures esimese kohtuinstantsi moodustas rektor, teise — professorite kolleegium ja kolmanda — kantsler.

Esimeseks kantsleriks määras Gustav Adolf kindralkuberner Johan Skytte, kes 15. X. 1632. a. pidulikult avas ülikooli professorite, rüütelkonna ja linnade esindajate, õuekohtu liikmete, kõrgemate vaimulikkude ja teiste kutsutud võõraste juuresolekul. Kantsleri ladinakeelses avasõnas rõhutati uue õppeasutise kõrgeid ülesandeid, mis selles pidid seisma, et sõjakat (*martialis*) Liivimaad viia vooruse ja kõlbla elu juurde. Uuest ülikoolist pidid kantsleri arvates kasu saama ka „vaesed talupojad, kes olnud senini hoopis ilma õpetuseta jäetud, et võimalik oleks ühes nende ihudega ka nende meeli vangistada ja pärisorjeks teha". Kui rüütelkond sellest aru saaks ja sellega nõusse jääks, siis oleks sellest maale suurt kasu loota. Edasi hoiatas Skytte ülikooli õppejõude liigsete abstraktsete targutuste ja „kasutu lobisemise" eest; professorid viigu oma õpilased otsekohe praktilise elu juurde, et viimased kõigis asjus Jumalale ja inimestele võiksid kasulikuks saada. Sellega püüdis Rootsi valitsus ülikoolile juba algusest peale anda teatava praktilise eesmärgi ja rakendada uue haridusääsi maa eluliste kultuuritarvete teenistusse. Et ülikoolis käimist kohalikele maa elanikele möödapääsematuks vajaduseks teha, anti välja seadus, mille järgi riigiteenistusse astuda! soovijailt ja nii riigi- kui ka erakoolide õpetajailt nõuti vastava eksami tegemist Tartu ülikooli juures.

See esimene rootsi-aegne Tartu ülikool teotses 24 aastat (1632—1656), kuid ei jõudnud selle aja jooksul kaugeltki oma asutaja poolt tähistatud üllaid eesmärke saavutada. Selleks mõjusid kaasa mitmesugused ebasoodsad asjaolud. Kõige pealt ei läinud Rootsi valitsusel korda ülikoolile väljapaistvaid õppejõude leida, nii et tuli leppida harilikkude keskpärasustega. Rootsi teadusmeeste vähesuse tõttu pöörduti professorite hankimisel eeskätt Saksamaa poole. Sellepärast oli õppejõudude suur enamik saksa rahvusest, kuna rootslased moodustasid vähemiku. Mõlemast rahvusest professorite vahel valitsesid tavaliselt tülid ning hõõrumised, millede all töö sageli kannatas. Mitmed õppetoolid olid pika aja kestusel tühjad ja mitmed õppejõud ühendasid ühes isikus kaks õppetooli: kord oli isegi üks õigusteaduse õppetool astronoomiaprofessori käes. Samal ajal asus ülikool ka aineliselt kõikuval alusel. Ülikooli väljaminekute katteks oli Gustav Adolf määranud

Tartu, lk. 76